

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povești despre formarea și conducerea tovărășiilor economice
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășiilor“ și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor“, amîndouă în Orăștie.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Apare tot a doua Duminică.

Intomită de VAS. C. OSVADĂ

Anul IV.

ORĂȘTIE, 7 Martie 1909.

Nrul 3.

Pe calea întrupării.

După multe și neașteptate greutăți și peripeții, — în sfîrșit ne vedem ajunși în fața întrupării uneia din lucrările mai mari pentru care stăruim t'am atîta cu cuvîntul: să avem deocamdată tovărășia mare pentru asigurarea vitelor, ca una așa de potrivită a arăta și poporului nostru, ce mult să poate face prin însoțirea multora între sine în scopuri economice.

De mai bine de trei ani muncit'am, cu mai multă ori mai puțină izbîndă, în țarina tovărășiilor, dar totdeauna cu dragostea, ce ți-o dă gîndul și știința, că faci un lucru bun, pînă am răzbit să ajungem la clipa aceasta, cînd putem spune, că date ne sunt toate cerințele să avem macar una din multele feluri de însoțiri economice ce dorim poporului nostru econom: tovărășia mare pentru asigurarea vitelor.

Ori-cît a fost de mare în-suflețirea, ori-cît a fost de bine primit îndemnul nostru pentru formarea unei însoțiri pentru asigurarea vitelor, — ea s'a întîlnit în cale cu greutăți atît de felurite și de mari, încît era o vreme cînd și nouă, care am început munca, ni-să părea zădarnică ori-ce încercare.

Pacostea noastră nu e numai că suntem săraci, aproape cu toții, — dar' mai avem păcatul, că prea rămînem numai la vorbe și prea greoi ne știm urni să spriginim lucruri noi, ori-cît de bune ni-să vădesc acelea.

Aceste două nevoi — au gurit și în calea asigurării vitelor, cele mai multe greutăți.

La început eram de cre-

dința, că vom putea alcătui tovărășia, ca reuniune morală, bunăoară ca reuniunile de înmormîntare pentru oameni. Statutele în acest fel alcătuite, înaintate ministrului de agricultură din Budapesta, n'au fost însă întărite. Am fost îndrumați să împlinim cerința legii comerciale, care cere să arătăm o garanță de 200 mii coroane, — dacă vrem să punem în lucrare tovărășia pentru asigurarea vitelor.

Suma de 200 mii coroane ne-a zăpăcit pentru moment, căci ne știam sărăcia și cunoaștem porneala cea greoaie a alor nostri.

Dar' n'am deznădăjduit.

Am luat lucrurile dela început, — acum dară pe altă cale. Am bătut și în o parte și în alta, și pe cînd, mai în vara trecută, credeam că în curînd începem asigurarea, că găsisem o cărare, ca să putem împlini litera legii și să avem tovărășia, am dat și în acea cărare de alte greutăți zădărnicoare.

Au intrat alte judecăți. Și ne-am văzut îndemnați să amînăm din nou lucrul, ca să găsim cale mai potrivită, care să ne scoată și mai adăpostiți la limanul dorit.

Cu ajutorul oamenilor înțelegători și cu tragere de inimă, față de nevoile și ajutorarea neamului, — în sfîrșit am găsit calea cea adevărată.

Azi avem garanța ce să cere. Statutele încă ne sunt gata.

Nu ne mai rămîne decît să împlinim formalități, cari și ele pot cere luni de zile, pînă apoi să avem înregistrată la lege tovărășia, ca apoi să putem începe lucrarea însași, a asigurării vitelor.

Pentru a putea asta, trebuie

să ținem acum din nou o adunare de constituire, în care apoi să se primească statutele pregătite, și direcțiunea, ce să va alege, să facă cele de lipsă, ca să aibă firma tovărășiei înregistrată.

În loc să ne gîndim la năcazurile peste cîte am trecut, la alergările și munca, ce am fost siliți să o facem, și care ne așteaptă încă, — cerem iertare cetitorilor și tuturor însuflețitorilor pentru această tovărășie, că am fost amînați atîta vreme.

Acum mai mare ne este nădejdea în bine și în aceea, că e aproape vremea, cînd să putem trece dela propoveduirea noastră cu vorbe, pe terenul faptelor, deocamdată cu întruparea tovărășiei a cărei trebuință pare azi mai simțită de poporul nostru agricol: cea pentru asigurarea contra pagubelor în vite.

Pilda fraților.

Frații din România, an de an înaintează cu pași repezi pe calea progresului cooperativ (tovărășilor) Din anuarul scos de curînd de sub tipar știm că cu sfîrșitul anului 1907 au fost în România 2223 tovărășii care au avut 295 mii 325 membrii, ce au subscis un capital de quote în sumă de 27 milioane 431 mii 195 Lei.

Depunerile spre fuctificare s'au urcat la peste 5 milioane Lei.

Adaugînd la aceste fonduri de rezervă donațiile și alte fonduri, capitalul cu care lucrează băncile populare din România, atinge suma de 40 milioane Lei.

Ca să avem a informație despre dragostea cu care sunt îmbrățișate băncile populare bin România de toate clasele, însemnăm aici, că între membrii sunt: 269 mii 375 plugari 3034 preoți 3427 învățători, 5241 meseriași, 5835 comercianți, 6683 funcționari și 1630 mari proprietari.

Minunatele roade ajunse de tovărășiile din România, în cea mai mare parte să mulțtmește conducerii cuminte ce o are asupra tutu-

ror Centrala băncilor populare din București.

Cînd ne mîndrim cu roadele ajunse de frați — ne întărim nădejdea, că în curînd în putem urma cu puteri organizate.

Să dea Dzeu, drăguțul!

Lăptăria din Seliște.

Cu toate îndemnările ce să fac, și pînă azi noi Românii din țara asta n'avem decît o singură tovărășie, care lucrează în mai mare pentru valorizarea *laptelui* și prelucrarea lui, pe urmele căreia pune la indemîna cumpărătorilor unt bun și alte produse laterale atît de cu succes folosite.

Această tovărășie, la care de altfel noi ne-am mai oprit în foaia „Tovărășia“, e „Insoțirea pentru folosirea laptelui“ din frunțașă comună Seliște, lîngă Sibiiu.

În urma statului vrednicului primpretor, dl Petru Dragits, ajutat de frunțașii din Seliște, s'a înființat această folositoare tovărășie și, cu toate greutățile începutului, — ea a creat un nou isvor de venit pentru cultivătorii de vite, oferind tot odată și pentru cumpărători marfă curată, ieftină și bună.

Cu sfîrșitul anului încheiat-lăptăria din Seliște e avut 353 membri cu 353 quote în sumă de 14.120 Coroane — una de cîte 40 Coroane.

Din bilanțul (socoata) încheiată cu 31 Decemvrie 1908 știm că în cursul anului trecut, această tovărășie a plătit membrilor pentru laptele liferat 7 mii 638 Cor. Unt a vîndut de 8 mii 539 Coroane. Alte produse (caș, brînză, zăr) de 2 mii 219 Cor.

Toate uneltele cu care să măsură, să ferbe, să alege laptele și să pregătesc produsele laptelui, abia au costat la 4 mii cor., sumă pe care de altfel a pus'o la indemîna tovărășiei

banca românească „Cassa de păstrare“ din Seliște.

Bunele roade ce la aduce această tovărășie, trebuie să slujească de îndemn și pentru alții, mai ales că noi credem că aproape fie-care dintre băncile noastre românești, ar sprijini asemenea Cassei de păstrare din Seliște — astfel de porniri bune și sănătoase.

Celor doritori să știe cum și ce să face la lăptărie, cu multă dragoste credem că le stă la îndemână conducerea tovărășiei din Seliște, în frunte cu dl Constantin Herția, conducătorul administrativ al tovărășiei și altfel harnicul contabil dirigent al Cassei de păstrare.

Un îndemn vrednic de luat aminte

De o vreme încoaci tot mai dese sunt știrile ce ne sosesc din părțile Bistriței despre vrednicele nizuințe ce să pun pentru ajungerea la un început de organizație economică.

Conducătorii acestei mișcări și-au luat ca sprijin ce nu te minte ideia, mintuitoare a tovărășiilor sătești.

Și în un loc și în altul, să fac pregătiri și pe urmele acestora să înființeze fel și fel de tovărăși — toate sprijinite cu drag de poporul, ce tot mai mult să încredințeze că numai în lucrarea 'ntovărășită mai putem să avem nădejde de a ajunge la mai bine.

După tovărășia de conzum din comuna Salva, înființată cu sprijinul vrednicului român dl Daniello, să sfătue pentru înființarea de astfel de tovărășii în mai multe comune. Ba e vorba să să 'nființeze o tovărășie mare de conzum, care să slujească de Centrală pentru micile tovărășii de — pe sate!

Alături cu acestea să fac tovărășii pentru asigurarea vitelor, tovărășii de înmormântare, magazine de bucate și alte așezăminte chemate să ajute înaintarea poporului.

Mai nou conducătorii vieții românești din părțile Bistriței doresc să deschidă un curs de negoț în Năsăud pentru țărani și

ce ar putea să să ocupe cu negoțul în satele lor.

Așa credem că în legătură cu acest curs s'a 'nfrapat și 'ndemnul, la care ne oprim de data asta.

În numărul mai nou al foaiei „Rev. Bistriței“ să face anume un apel la meseriașii noștri, să îmbrățișeze pe lângă meseria lor și negoțul mic de sat. Și asta pentru-ca să-și poată întru citva acoperi pagubele ce i-le face în meseria lui, dezvoltarea tehnică și lucrările fabricilor.

Deși ținem și noi că acest îndemn, pentru cele mai multe cazuri date la noi, să potrivește foarte bine, — totuși n'am dori să vedem mine poimine, că această 'ncercare ar forma nizuința de căpetenie a meseriașilor noștri.

Și apoi noi am crede că nu meseriașii ce și-au încercat norocul la orașe, unde n'au putut o scoste la creangă verde, — nu acestia sunt cei potriviți să meargă la sate să facă și negoț pe lângă meseria lor. Căci de obicei meseriașii neputincioși dela orașe sunt ori lucrători slabi ori oameni cu alte păcate. În acestia noi nu găsim chezașia, că vor putea avea sufletul candid și încrederea în puterile lor, — ce să cere dela un meseriaș-negustor, ce să așezează la sate și ca mine ajunge între conducătorii acestora.

Pentru intruparea în caz de lipsă a acestei munci ajutoare noi ținem că suntem potriviți, copiii satelor duși la învățătura măestriei, — care însă nu s'au așezat încă la oraș, ca meseriași neatârători.

Băiatul ajuns calfă de meseriași, să-și dea sama de munca viitorului ce-l așteaptă, și în timp-ce pentru învățarea măestriei lui, și va strămuta locuința din un oraș în altul, — să caute prietinia calfelor de negustor și dela aceia să audă și să învețe cite ceva din ale negustoriei.

Cu dor de viață și de muncă apoi, acolo unde trebuința cere, să să înțoarcă în sat, unde să-și înceapă măestria pe lângă care poate să-și deschidă o mică boltiță, la purtarea căreia cu ușurință îi poate ajuta și familia, mai ales nevasta.

Cu timpul și treptat, boltița să poate tot mări. În vremea asta îi cresc și copilașii, dintre care unul îl crește anume pentru negoț, ca din boltița tată-s'o să facă cu vremea negoț în toată firea.

Așa credem și noi că îndemnul ce să face meseriașilor noștri ca să îmbrățișeze, la caz de lipsă, și negoțul mic de sat, va ajuta cit de cit soartea meseriașilor și în același timp va putea da cel mai bun material pentru creșterea unei clase de mici negustori pentru satele noastre, atit de jăfuite de liftele ce să rătoesc pe lângă tarabă.

Dacă am îndemna însă, ca meseriașii scăpătați și neputincioși dela orașe, să buiască în satele noastre, că să împărecheze meseria cu negoțul, — mare ne este teama că în curând am avea o nouă clasă de semidocti primejdioși, atit pentru ei cit și pentru satele noastre.

Să înțelege că asta nu vreau să fie așa înțeleasă, că e o greșală dacă un meseriaș bun, ce nu din vina lui, ci în urma concurenței și a sărăciei lui, nu o poate să o scoată la oraș — să nu meargă la sat. Din contră: cel bun, care n'a avut puterea să să poată pe deplin specializa cu meseria lui ori îl sugrumă sărăcia, să meargă la sate unde și negoțul îi 'nbiie un nou izvor de venit și unde și măestria îi poate înflori — căci traiul e mai ușor și mai curat.

Nădăduim că vom fi bine înțeleși atit din partea meseriașilor cit și a conducătorilor din satele noastre, care nizuiesc pentru binele fratelui și a neamului nostru.

Chestiunea asta însă e atit de însemnată, încit pentru lămurirea trebuincioasă a ei, ar fi de lipsă o sfătuire și o desbatere cit mai amănunțită. Meseriașii și fruntașii satelor noastre să-și spună și ei părerea, și gazetele noastre să-și facă datorința, primind cu bună-voință această desbatere însemnată.

„Rev. Bistr.“ aruncind în public ideia, și-a împlinit o datorință, ce să impune de altcum întregii noastre găzetării. **O.**

Tovărășiile fraților din România.

Cu drag ne-au laut de atitea ori prilej să spunem în foaia noastră „Tovărășia“, cum lucră frații noștri din România pentru tovărășii și în urma acestei munci, la ce roade minunate au ajuns!

Lăsăm să urmeze aici i-coana ce ne-o dă despre viața tovărășiilor în România, mișcarea cooperativă, cum (ii zice așa de frumos în România) — i-coană făcută cu multă destoinicie și cu mare dragoste, de cătră Totin Enescu, vrednicul director al Centralei Băncilor populare din București.

Iată cum povestește dl Enescu în „Curierul Băncilor Populare din România“:

S'au împlinit 5 ani de cînd prin legea din 28 Martie 1903 s'a regulat prin lege înființarea și funcționarea „Băncilor-Populare“ sătești din Țara noastră, și s'a înființat Casa lor Centrală, chemată să le controleze lucrarea și să le dea sprijinul de lipsă dezvoltării lor.

Mulțumită înlesnirilor pentru alcătuirea, precum și sfaturilor, îndrumărilor și scutului ce Casa Centrală le-a dat, Băncile-populare, până atunci lăsate în voia întâmplării, dobîndesc treptat încrederea sătenilor, cari înțelegînd rostul noilor așezăminte, să pătrund tot mai mult de spiritul de asociațiune (însoțire) și economie, iar conducătorii lor, încurajați de roadele muncii ce au ajuns, prind noi puteri de luptă.

Astfel, de unde în timp de 12 ani, de cînd s'a arătat la noi pentru întâia-oraă ideea înființării de „Bănci-Populare“ (dela 1891—1903), s'au alcătuit în total 700 bănci, cu 59.844 de membri și cu un fond aproape de 4.250.000 lei! Numai într'un singur an de lucrare a Centralei, numărul Băncilor-Populare a crescut la 1.625, cu 121.786 de membri și cu aproape 7 milioane capital vărsat, în afară de 2 milioane și jumătate depuneri spre fructificare.

De atunci numărul băncilor, al membrilor precum și capitalul social, au crescut până să ajungă la 31 Dec. 1907 2223 bănci, cu 295.325 membri, și 27.431.195.89 Lei capital subscris, din care e deplin plătit 27 milioane 746 mii 241 Lei. Depunerile spre fructificare au ajuns la suma de peste 5 milioane Lei.

Asămînînd dezvoltarea Băncilor-Populare din anul 1907 cu aceea a anilor trecuți, vedem cu mulțumire, că ea a întrecut așteptările noastre!

S'au înființat 206 bănci noi, numărul membrilor a crescut cu 56.332, iar capitalul social vărsat s'a sporit cu încă 10,000.000 lei! Astfel că la sfârșitul anului 1907 avem în întreagă țară 2223 bănci populare cu 295.325 de membri, având subscris un capital de 27,431.195 lei 89 bani, iar capital vărsat 27,746,241 și 49 bani, care împreună cu cele 5,052.301 lei și 68 bani depuneri spre fructificare, 1,262.418 fond de rezervă, donațiuni și cu toate celelalte fonduri de lucrări, să ridică la suma de aproape 40,000.000 (patruzeci milioane) lei! (sau coroane)!

Și dacă ținem seamă că aproape numai în cei din urmă 5 ani s'au câștigat pentru economia rurală aceste 40 de milioane, ajungem la încheierea, că Băncile-Populare au ajuns prin aceasta o frumoasă izbîndă! Pentru că izbînda mare este, ca o populațiune care până aci nu era deprinsă cu formele noi de economie (cruțare), să se însoțească, să strîngă avutul și să adune un capital țărănesc atît de însemnat, care până aci rămînea aproape neroditor!

Cu cît băncile să întăresc, cu cît fondurile lor crescînd pot îndestula mai bine nevoile de credit din localitatea unde ele lucrează, cu atît mai mult dobîndesc o înflăcărare mai mare asupra sătenilor, prin foloasele ce pot aduce, și cu mulțumire vedem, că mare parte din ele vrednicesc această încredere! Puține au mai rămas băncile cari să nu aibă cel puțin cîteva mii de lei capital și frumoase fonduri de rezervă. Așa d. e. banca din comuna Novaci (Județul Gorj) a ajuns să aibă numai fondul de rezervă extraordinar peste 1 milion lei.

Suma de 36 $\frac{1}{2}$ milioane lei împrumutate de băncile populare, se împarte din punctul de vedere al scopului pentru care s'au dat împrumuturile la săteni, în chipul următor: 21 la sută pentru hrană sau nutreț, 38 la sută pentru cumpărare de vite sau unelte agricole, 10 la sută pentru arendări de pământ, 15 la sută pentru cumpărări de pământ, și, în urmă, 16 la sută a împrumuturilor date, pentru alte scopuri, mai ales ca împrumuturi mărunte.

Din privirea acestor date reese luminos temeiul cu care lucrează băncile populare și chibzuința cu care conducătorii lor au căutat pe de o parte ca sumele împrumutate de săteni să fie întrebuințate cu folos pentru gospodăria lor, iar pe de altă parte să ajute pe cît mai mulți, ne-dînd împrumuturi prea mari după mijloacele și puterea băncilor.

(Va urma).

Prețul bucatelor.

În urma știrilor neliniștitoare despre un apropiat război cu Serbia, și prețul bucatelor s'a urcat aproape neașteptat.

Aceste urcări însă nu să pot lua ca temelie de judecată, din motivul că astfel de spaime sunt trecătoare și e foarte posibil ca cei ce să neastîmpără în astfel de zile, să plătească scump curajul ori frica lor.

Să nădăjduiește că în curînd lucrurile cu bătaia să vor lămurii ori în o formă ori în alta, și atunci și bursa cu prețurile de bucate își va lua liniștea cerută și să vor stători prețurile din acest an.

Prețul cucuruzului, în loc să crească înclină totuși să scadă. Prețul grîului și a ovăsului să țină.

La bursa din Budapesta prețurile mijlocii sunt la:

Grâu:	25 40—26 80	cor. maja metrică;
Săcară:	19 20—20 40	" " "
Ovăș:	17—18—	" " "
Cucuruz:	13 20—14—	" " "

Dintre prețurile ce sunt pe piețele orașelor din țară, însemnăm următoarele:

În Arad:

Grâul	să vinde cu	24 20	K m. m
Ovășul	" " "	15 40	" " "
Cucuruzul	" " "	12 20	" " "

În Becicherecul-mare:

Grâul	" " "	24 20	" " "
Ovășul	" " "	15 40	" " "
Cucuruzul	" " "	12 30	" " "

În Sibiu:

Grâul	" " "	22—	" " "
Ovășul	" " "	14—	" " "
Cucuruzul	" " "	14 20	" " "

În Oradea-mare:

Grâul	" " "	24 30	" " "
Ovășul	" " "	16—	" " "
Cucuruzul	" " "	12 40	" " "

În Panciova:

Grâul	" " "	24—	" " "
Ovășul	" " "	15 40	" " "
Cucuruzul	" " "	12 60	" " "

În Timișoara:

Grâul	" " "	24 60	" " "
Ovășul	" " "	15—	" " "
Cucuruzul	" " "	12 60	" " "

În Sătmar:

Grâul	" " "	23 80	" " "
Ovășul	" " "	14 50	" " "
Cucuruzul	" " "	14 20	" " "

În Hunedoara:

Grâul	" " "	21—	" " "
Ovășul	" " "	16—	" " "
Cucuruzul	" " "	13 20	" " "

STIRI

Indemnul „Revistei Economice“. „Revista Economică“, foaia băncilor noastre române, despre a cărei stăruințe mai nouă pentru îmbrățișarea tovarășiilor, amintim și la alt loc, — scriind în numărul său 7 din 14 Febr. despre foloasele tovarășiilor pentru asigurarea vitelor, dă și ea un model de contract pentru tovarășie ocazională (vremelnică) așa cum am dat și noi, — și zice că și altfel de tovarășii să facă oamenii noștri, în același fel, pentru arîndare și cumpărare de pământ, pentru cumpărare de vite, — etc. Apoi închee:

„Și acum, de încheiere, ne adresăm, ca și în alte ocazii, oamenilor din fruntea băncilor noastre, și-i rugăm să îmbrățișeze chestiunea înființării tovarășiilor, începînd cu cele ocazionale, ca fiind mai ușor de alcătuit și, eventual, și de desfăcut, chestiune propovăduită la noi cu multă căldură de către dl V. C. Osvadă în foaia sa „Tovărășia“.

„Totodată ne adresăm și directorilor despărțămintelor „Asociațiunii“ cu rugămîntea, să urmeze toți calea indicată de dl N. Petra-Petrescu, directorul despărțămintului Agnita, stăruind, prin prelegeri, prin distribuirea de formule de contracte, statute, etc., pentru înjghebarea tovarășiilor în toate satele noastre“.

Iar în Nrul său 8, dela 21 Faur, tot „Rev. Ec.“ revenind asupra lucrului, scrie:

„Cea mai intensivă propagandă a făcut-o la noi în scopul răspîndirii tovarășiilor dl V. C. Osvadă prin foaia sa „Tovărășia“, care apare acum în al IV-lea an, în coloanele „Rev. Economice“, ale „Țerii Noastre“ și „Poporului Român“, cum și în alte foi.

Tot în această direcție a stăruit și prin broșura sa „Legea tovarășiilor... cu... îndrumări pentru înființarea tovarășiilor“, și prin broșura „Băncile populare din România“.

„În acest scop a pus la cale ținerea de adunări pentru înființarea unei „Centrale a tovarășiilor“.

„În acest scop a bătut pe la ușile oamenilor și ale instituțiilor noastre culturale și economice. În acest scop a dat fel de fel de îndrumări și modele de contracte de tovarășie și statute în scopul tovarășiilor. În acest scop a înființat însuși însoțirea „Agricola“ în Hunedoara, și a dat

mână de ajutor citorva comune să-și înființeze tovarășii.

„Și, cu toate eforturile aceste, rezultatele faptice sunt foarte minime“.

Adevărat. Dar azi putem la asta adăuga și noi: Azi mai mult ca ori-cînd nădăjduim, să putem arăta, că în curînd și faptele vor urma a-și cere viață și a primi viață, pe urma multelor propovediri cu cuvîntul și stăruiri de tot felul! Așa că vor sta în porție dreaptă sfaturile cu faptele!

Convocare.

Proprietarii de vite și sprijinitorii plugăriei, sunt invitați prin aceasta să ia parte la

adunarea de constituire,

ce să va țină la Orăștie, în localul școlii române gr.-or., **Duminecă, în 14 Martie st. n. 1909**, la orele 2 d. a., cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării și constituirea aceleia.
2. Raportul fondatorilor asupra înființării unei Tovărășii pentru asigurarea vitelor, ca societate comercială.
3. Prezentarea și dezbaterile statutelor.
4. Hotărîre asupra înființării tovarășiei, în baza statutelor fixate.
4. Alegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere, și luarea de măsuri pentru înregistrarea firmei.
6. Eventuale propuneri.

Pentru fondatori:

Orăștie, 28 Febr. 1909.

Vasile C. Osvadă.

Pentru tovarășii. Băncile noastre întovărășite în însoțirea „Solidaritatea“ din Sibiu, susțin acuși de 11 ani gazeta „Revista Economică“ prin care să dau sfaturi și îndemnuri prea folositoare, mai ales în treburi de-ale băncilor.

De o vreme încoaci, această îngrijită foaie, îmbrățișează și ea tot cu mai multă căldură chestia tovarășiilor sătești, și cu multă însuflețire îndeamnă pentru îmbrățișarea tovarășiilor!

Cînd credem că să cuvîne să aducem laude conducătorilor acestei foi, — în frunte cu redactorul ei dl Constantin Popp și însuflețitului pentru tovarășii, dl Romul Simu, — îndemnăm și noi pe conducătorii satelor noastre să cetească „Revista Economică“ (pe care o găsim pe la toate băncile), și să-și ia însuflețire pentru sprijinirea tovarășiilor.

Bursă de bucate și efecte. e pe cale a să înființa în Timișoara. Societatea Lloyd ce este acum, o să se schimbe în bursă — bună de sigur pentru cei isteți, dar armă cu două tăișuri în mâna celor ce nu pot înțelege rostul și înșămnătatea burselor.

Magazinul de bucate, ce s'a înființat sub scutul bisericii, în toamna anului 1907, în comuna Rebrîșoara (lingă Bistrița), dă roade tot mai bogate. Inceput înainte cu un an și jumătate numai cu 37 măsuri de cucuruz, azi are acest magazin peste 200 măsuri. Și dragostea poporului care-l sprijinește, îl va mări an de an, ca să ajungă cit mai iute aproape da ținta propusă, ca din venitul magazinului să contribuie la zidirea bisericii. Iată o pildă vrednică de urmat!

Pretractările cu România în ce privește încheierea unui contract vamal cu Manorchia Austro-Ungară, să spună că sunt încheiate cu un rezultat îmbucurător.

Insoțirea-Centrală de credit din Budapesta, — așezămînt asămănător cu Centrala Băncilor populare din România, — cu sfîrșitul lunii Ianuarie 1909 a avut în total 2106 tovarășii de credit, răspîndite peste 6482 comune din întreaga țară. (Numărul comunelor din țară trece peste 13 mii).

Institutul internațional agrar ce s'a alcătuit în Italia și care și-a început lucrările în luna Novembre anul trecut, — are o secție deosebită și în Ungaria. Această secție pusă sub ocrotirea ministerului de agricultură, are ca prezident pe Ivan Ottlik, secretar de stat. Intre membrii secției sunt: Stefan Bernath, Iuliu Rubineck, Iuliu Varga și alții.

Lipsa de nutreț să simte în țara întregă. Cu deosebire în comitatul Aradului. Lipsa e atît de mare, încît plugarii își descoperă casele, ca să aibă paie pentru vite.

În tot răul însă este și un bine: după acest an de sărăcie în nutreț, credem că plugarii nostri să vor împretini mai mult atît cu cultivarea de nutrețuri, cit și cu mașinile de tăiat paie și tului.

Cu toată lipsa de nutreț, — prețul vitelor să ține binișor, cu toate că nu cam este căutare în țiguri.

Prețul benzinelui, liber de dare, ce să întrebuițează pentru motoarele folosite la mica industrie, a fost stătorit din partea ministrului de negoț pe vrme de 6 luni, cu suma de 15 Coroane pentru maja metrică. Aceste 6 luni să socot începînd cu ziua de 4 noembrie 1908.

POSTA REDACȚIEI

Dlui *Dem. Vic.* Nu ajungi nimic cu rugarea la ministru. Mai bine înțelege-te cu notarul ori cu referentul militar dela solgăbirăiat.

Dlui preot *Nic. Cristea.* În schimbul speselor de drum bucuros merg acolo, să vă dau toate îndrumările.

Dlui *A. M. D. B.* (801). Are drept prota, dar nu e frumos. Cu anul ăsta însă s'a încheiat treaba, căci după legea nouă trebuie să fie învățator definitiv și acela numai a les poate fi. De altcum toate rîndurile să pot face prin ședintele comitetului parochial. Toți parochienii au drept de vorbă apoi în sinodul parochial, ce să ține an de an, acolo cercați să îndreptați.

Insoțirea din Paloș. Vă merge scrisoare.

Dlui *Const. Ban* în *Poiana*. Prin pretură. Du-te la dl Dragits și îți dă toate informațiile.

Dlui *Cornel Novac*, inv. pens. în *Almaș*: Dacă a-ți ceti foaia regulat, a-ți putea să vă explicați și să înțelegeți tot lucrul. Bani vă stau la dispoziție și-i puteți avea ori-cînd îi cereți. Să ne iertați că noi nu putem spune și prin foaie și prin scrisori de zeci de ori aceleași lucruri. Ne pare rău că Dv. care așteptați roade, n'aveți nici răbdarea ce o avem noi care muncim pentru aceste roade. Cu foc de pae nu să face nimic. Inceputul e greu, dar nădăduim că în curînd trecem peste greutatea.

Dlui *A. Vărmăgean.* Cursul să ține în luna asta — pe spesele fiecărui participant. Pentru primire scrie la direcțiunea Muzeului Tehnologic din Budapesta.

Dlui *Teodosiu Popa*, preot în *Frușora*. Tovărășia pentru asigurarea vitelor e în înființare. Activitatea își va începe-o credem cel mult în Maiu. Până atunci fiți cu răbdare.

Dlui *Ion Olariu* în *Ohb.* Pe vremea asta e greu de așezat mere, în cantitate așa mare. Adresează-te ca încercare la *Vásárcsarnok ellátó szövetkezet* în Budapesta (*Vásárcsarnok*).

Dlui *Nic. Sicoe* în *Soh.* Numai făcînd proces de despărțire prin advocat la tribunal, poți ajunge la scop. Vorbește cu un advocat. Advocatul își capătă plata ce i-o judecă tribunalul.

Intrebări și răspunsuri.

Intr. 8. Să-mi scrieți, este rentabil pentru ținuturile muntoase gunoiul artificial? Cit trebuie pentru un jugăr și de unde să poate procura?

Abon. 2037. Ion G.

Răsp. Și pentru șes și pentru pămînt muntos, gunoiul artificial e foarte prețios. Sunt însă o mulțime de compoziții de gunoiu felurit, pentru felurite ținuturi (argiloase, nisipoase, humoase etc.).

Poți încerca să comanzi fie dela: „Hungaria“ mütrágyagyár, fie dela *Mezőgazdák Szövetkezete* (mütrágya osztály) amîndouă în Budapesta.

La comandă scrie-le ce pămînt ai (e nășipos, deal, humos ori cum e) și spune-le și cite jugăre dorești să gunoești — deodată ca de probă.

Intr. 9. În antistia comunală pot fi membri înrudiți între sine ori ba, și dacă nu, dela ce grad de înrudire încolo oprește legea comunală?

P. 7. din P.

Răsp. Pot fi, atît ca viriliști cit și ca aleși în ori-ce grad și de rudenie și de consingentitate. Legea nu oprește.

Intr. 10. Ce însemnează „împrumut hipotecar cu amortizație“?

Sabin L. în G.

Răsp. Împrumutul de bani, care are ca zalog o moșie, pe care e în tabulată această garanță, (ori cum să zice greșit acel împrumut), să zice că e împrumut hipotecar. Amortizație înșamnă ștergere, dar la acest fel de împrumuturi, înainte să face o socoteală așa fel, că să statorește o anumită sumă, în care să cuprindă și capitalul de replătit și camăta, — aceasta sumă să plă-

tește în tot decursul vremii până să gata împrumutul, — de o potrivă, de obicei tot la cite 6 luni.

Intr. 11. Am viie între viile satului. Am eu voe să-mi îngrădesc a mea cu drot și să cuprind breazda jumătate?

T. N. din B.

Răsp.: Locul dtale ai drept să-l îngrădești, dar dacă sub „breazda jumătate“ înțelegi poate jumătate din cărarea lăsată printre vii, — firește n'ai drept s'o cuprinzi în îngrăditură.

Să caută și să găsește.

— Să caută un om ce să pricepe la vița de viie americană, altoire, etc. Să se adreseze la *Trofin Nicoură* în Benic (Boros-Benedek p. u. Tövis).

„Insoțirea de credit în Paloș“.

Membrii »Insoțirii de credit în Paloș« sunt invitați prin aceasta, în conformitate cu §. 20 din statute, la

a II-a adunare generală ordinară.

care să va ținea în Paloș, în 14 Martie n. a. c., la 2 ore p. m. în școala confesională, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul anului de gestiune 1908.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Distribuirea profitului net realizat.

Paloș, 24 Februarie 1909.

Activa. Contul Bilanțului la 31 Decemvrie 1908. Pasiva.

	K	f.		K	f.
Cassa în numărar	1.605	61	Cvoto: 67 membri à K 20	1.340	—
Cvoto nevărsate	405	—	Depuneri spre fructificare	2.400	32
Escompt	15.948	—	Împrumuturi proprii	40.360	—
Împrumuturi pe obligat.	13.312	—	Interese transit. anticipate	493	70
Moara	6.176	74	Profit curat	610	06
Mașini agricole	5.954	29			
Cereale	1.419	44			
Mobilier	263	32			
amortizare	33	32			
Spese de fondare	281	71			
amortizare	131	71			
Debitori	3	—			
	K 45.204	08		K 45.204	08

Debit. Conto Perderi & Profit. Credit.

	K	f.		K	f.
Inter. de dep.	67	64	Inter. după împrumuturi	1.842	76
» de impr. proprii	1545	05	Venite dela cereale	260	—
Spese:			» dela mașini agr.	401	42
de cancelarie, încălzit, luminat, etc.	163	05	Provizioni	242	11
Porto	46	08			
Salare	115	—			
Contribuțiuni: dare directă	35	18			
Amortizări:					
din mobilier	33	32			
» spese de fondare	131	71			
Profit curat	610	06			
	K 2.747	09		K 2.747	09

Pálos, în 31 Decembre 1908.

Emil T. Gheaja m. p.,
președinte.

Gavrilă Babeș m. p.,
cassar.

Ilie Mașteiu m. p.,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

David Butică mp. *Nic. Andreiu* mp. *Zah Babeș* mp. *Ioan G. Codrea* mp.

Am revăzut conturile prezente și le-am aflat în ordine și conzonanță cu registrele principale și auxiliare.

(305) 1-1

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Nic. Costea mp. *Petru Romanița* mp. *Nic. Stan* mp. *Ilie Ciocanea* mp.
Ioan Vocila mp. *George Neder* mp. *Nicolae Sica* mp.